Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Valmistelijat:
KAA 9/2021 vp - Janne Pitkänen
KAA 8/2019 vp - Eija Kirjavainen
KAA 3/2020 vp - Jussi Laanikari

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE

ASIA: KAA 9/2021 vp – EK 47/2022 vp Uhanalaisten lajien metsästys kiellettävä metsästyslaissa

Maa- ja metsätalousministeriön muistio uhanalaisten vesilintujen suojelun tehostamisesta ja metsästysrajoituksista

Eduskunta hyväksyi uhanalaisten lajien metsästyksen kieltämistä koskeneen kansalaisaloitteen käsittelyn

yhteydessä (KAA 9/2021 vp, EK 47/2022 vp) seuraavat lausumat:

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää vesilintujen seurantaa ja kantojen kehittymisen arviointia siten, että käytettävissä olevat tietoaineistot mahdollistavat vesilintujen metsästyksen vuosittaisen säätelyn, ja antaa vesilintujen seurannan kehittämistä koskevan selvityksen maa- ja metsätalousvaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä.*
2. *Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö varmistaa mahdollisimman laajan tiedon jakamisen olemassa olevista metsästysrajoituksista ja niiden merkityksestä uhanalaisten lajien suojelussa.*
3. *Eduskunta edellyttää, että hallitus tarkastelee mahdollisuuksia tehostaa tällä hetkellä uhanalaisimpien vesilintulajien suojelua rajoittamalla metsästystä metsästyslain 38 pykälän nojalla nykyistä laajemmin tai parantamalla näiden vesilintukantojen tilaa muilla hoitotoimilla, ja antaa edellä mainittuja toimenpiteitä koskevan selvityksen maa- ja metsätalousvaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä.*

1. Lausuman johdosta hallituksen vuosikertomuksessa esitettiin:

Maa- ja metsätalousministeriö on sopinut Luonnonvarakeskuksen tulosohjauksessa vesilintukantojen seurannan kehittämistä koskevista tulostavoitteista vuodelle 2024. Eduskunnalle toimitetun selvityksen mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että vesilintujen metsästyksen rajoitusmekanismit vaativat vielä lisää kehitystyötä. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tarpeellisena hyödyntää tässä kehitystyössä Suomen riistakeskuksen ja erityisesti sen Kestävä metsästys -tiimin asiantuntemusta. Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on ensivaiheessa aikaistaa kevään parilaskentojen perusteella tehtävää kantaarvion tuottamista kesäkuulle, mikä mahdollistaisi arvioida kantojen muutoksia ja mahdollisesti tarpeellisia metsästysrajoituksia vielä ennen metsästyskauden alkamista. Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan vielä tällä hetkellä ja ainakaan lähivuosina ei ole edellytyksiä ottaa ministeriön asetuksen valmistelussa huomioon myös heinäkuussa poikuelaskentojen tuloksia ennen lausuntokierrosta, koska poikuelaskentojen tulosten tallentaminen ja analysointi sekä asetusehdotuksen valmistelu, lain edellyttämät kuulemismenettelyt ja asetuksen viimeistely ministeriössä päätöksen tekoa varten sekä päätöksen tehokas tiedottaminen metsästäjille vielä ennen metsästyskautta vaativat kokonaisuutena pidemmän ajan. Ensivaiheessa näitä poikuelaskennan tietoja voitaisiin kuitenkin hyödyntää informaatio-ohjauksessa vielä ennen vesilintujen metsästyskauden alkua. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan on tärkeää myös edistää koko muuttoreitin metsästyksen kestävyyden varmistamista Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000, ns. AEWA-sopimus) puitteissa.

Täydennyksenä hallituksen vuosikertomuksessa esitettyyn, maa- ja metsätalousministeriö toteaa seuraavaa:

Maa- ja metsätalousministeriön osoittamalla rahoituksella Luonnonvarakeskus on kehittänyt keväisten vesilintujen parilaskentojen tulosten saamista käyttöön nopeammin. Luonnonvarakeskus on kehittänyt omia analyysejään nopeammiksi ja yhdessä Suomen riistakeskuksen kanssa järjestänyt koulutusta kevään vesilintujen parilaskentojen tulosten tallentamisen nopeuttamiseksi. Vapaaehtoisten vesilintujen laskijat tallentavat tulokset entistä kattavammin suoraan sähköiseen tietojärjestelmään, mikä nopeuttaa tulosten

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Valmistelijat:
KAA 9/2021 vp - Janne Pitkänen
KAA 8/2019 vp - Eija Kirjavainen
KAA 3/2020 vp - Jussi Laanikari

saamista käyttöön. Tänä vuonna parilaskentojen tulosten aikaistamista kokeiltiin ensimmäisen kerran ja tulokset saatiin ministeriön ja Suomen riistakeskuksen käyttöön kesäkuun lopussa (27.6.2024).

Kevään parilaskennat kuvaavat Suomeen talvehtimisalueilta pesimään palanneen pesivän kannan tilaa, mutta syksyllä metsästettävissä olevan kannan runsauteen vaikuttaa vielä sen jälkeen lisääntymiskauden onnistumisen mukaan vaihteleva poikaslintujen osuus. Luonnonvarakeskus tutkii edelleen ennustavaa mallinnusta, onko kevään parilaskentojen ja muiden ympäristöstä kerättävien tietojen perusteella mahdollista ennakoida kesän tulevaa poikastuottoa vielä ennen heinäkuussa tehtäviä poikuelaskentoja.

Tehty kehitystyö mahdollistaa arvioida parilaskentojen tulosten perusteella kesäkuun lopussa mahdollisia tarvittavia metsästysrajoituksia ja valmistella tarvittaessa esitykset metsästyksen rajoittamiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vielä ennen metsästyskauden alkamista. Mahdollisesta kesäkuun lopussa käynnistettävästä metsästysrajoitusten valmistelusta ei tällä hetkellä ehdittäisi tiedottaa paperimuodossa ilmestyvän Metsästäjä-lehden välityksellä kaikille metsästäjille vielä ennen metsästyskauden alkua, vaan tiedottamisessa olisi käytettävä muita tiedonvälityskeinoja.

Maa- ja metsätalousministeriö viittaa myös 13.2.2024 valiokunnalle antamaansa selvitykseen (VN/29855/2022-MMM-2), ja toteaa edelleen, että kesäkuun lopussa mahdollisesti käynnistettävä ministeriön asetuksen valmistelu aiheuttaisi kuitenkin haasteita valmistelun ja kuultavien tahojen henkilöresurssien osalta. Vuosittaisen metsästyksen säätelyn edistämisessä otetaan huomioon myös tarve kattavalle viestinnälle valmisteluprosessista ja ennen metsästyskautta mahdollisesti päätettävistä uusista säännöksistä metsästäjille, mihin on myös varattava riittävästi resursseja ja aikaa. Edelleen maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan vielä tällä hetkellä ja ainakaan lähivuosina ei ole edellytyksiä ottaa ministeriön asetuksen valmistelussa huomioon myös heinäkuussa poikuelaskentojen tuloksia ennen lausuntokierrosta, koska poikuelaskentojen tulosten tallentaminen ja analysointi sekä asetusehdotuksen valmistelu, lain edellyttämät kuulemismenettelyt ja asetuksen viimeistely ministeriössä päätöksen tekoa varten sekä päätöksen tehokas tiedottaminen metsästäjille vielä ennen metsästyskautta vaativat kokonaisuutena pidemmän ajan. Ensivaiheessa näitä poikuelaskennan tietoja voitaisiin kuitenkin hyödyntää informaatio-ohjauksessa vielä ennen vesilintujen metsästyskauden alkua.

2. lausuman johdosta hallituksen vuosikertomuksessa esitettiin:

Maa- ja metsätalousministeriö on tiedottanut ministeriön asetuksella säädetyistä metsästysrajoituksista tiedotteilla. Suomen riistakeskus tiedottaa metsästysrajoituksista kaikille riistanhoitomaksun maksaneille metsästäjille lähetettävässä Metsästäjä-lehdessä. Ministeriön asetukset ja niitä koskevat perustelumuistiot ovat julkisesti saatavilla ministeriön internetsivuilta. Asia ei anna enää aihetta muihin toimenpiteisiin.

Maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole täydennettävää hallituksen vuosikertomukseen.

***3.* Lausuman** johdosta hallituksen vuosikertomuksessa esitettiin:

Maa- ja metsätalousministeriön asettama työryhmä valmisteli esityksen Vastuullisen vesilintujen metsästyksen ja riistalintutarhauksen strategiaksi. Työryhmän esitys valmistui 6.3.2023. Asiaa koskeva selvitys on toimitettu eduskunnalle.

Täydennyksenä hallituksen vuosikertomuksessa esitettyyn, maa- ja metsätalousministeriö toteaa seuraavaa:

Maa- ja metsätalousministeriö on antanut uusia asetuksia vesilintujen metsästyskielloista ja –rajoituksista:

> *Maa- ja metsätalousministeriön asetus allin metsästyksen rajoittamisesta metsästysvuosina 2024–2027 (496/2024)*, julkaistu 13.8.2024. Tämä asetus tuli voimaan 20 päivänä elokuuta 2024 ja se on voimassa 31 päivään heinäkuuta 2027.

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Valmistelijat:
KAA 9/2021 vp - Janne Pitkänen
KAA 8/2019 vp - Eija Kirjavainen
KAA 3/2020 vp - Jussi Laanikari

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om begränsning av jakt på alfågel under jaktåren 2024–2027 (*496/2024*).

Maa- ja metsätalousministeriön asetus metsähanhen metsästyksen kieltämisestä metsästysvuonna 2024–2025 (497/2024), julkaistu 13.8.2024. Tämä asetus tuli voimaan 20 päivänä elokuuta 2024 ja se on voimassa 31 päivään heinäkuuta 2025.

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förbud mot jakt på sädgås under jaktåret 2024–2025 (*497/2024*).

Maa- ja metsätalousministeriön asetus punasotkan metsästyksen kieltämisestä metsästysvuosina 2024–2027 (498/2024), julkaistu 13.8.2024. Tämä asetus tuli voimaan 20 päivänä elokuuta 2024 ja se on voimassa 31 päivään heinäkuuta 2027.

Jord- och skogsbruksministeriets förordning om förbud mot jakt på brunand under jaktåren 2024–2027 (*498/2024*).

Maa- ja metsätalousministeriö on osallistunut EU:n komission vuonna 2022 käynnistämän *Lintulajien elvyttämisen työryhmän* (Task Force on the Recovery of Bird species, TFRB) työhön, jonka tehtävänanto koskee taantuvien metsästettävien lintudirektiivin liite II:ssa määriteltyjen lintulajien kantojen elvyttämiseksi tehtäviä toimenpiteitä. Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltuja lajeja ”*voidaan metsästää kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella.*
-- 4. *Jäsenvaltioiden on varmistettava, että metsästys, tarvittaessa haukkametsästys mukaan lukien, harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.*
-- Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kaikki aiheelliset tiedot siitä, miten niiden metsästystä koskevaa säännöstöä sovelletaan käytännössä.”

Komissio on työryhmässä esittänyt laajemman tulkinnan lintudirektiivin artikla 7:n ja varovaisuusperiaatteen soveltamiseksi siten, että jäsenvaltioiden olisi noudatettava komission valmistelemia ja työryhmän hyväksymiä metsästyskieltoja tai metsästyskiintiöitä sitovasti artiklan 7:n nojalla.

Suomi on katsonut, että lintudirektiivin artikla 7 jättää metsästyksen säätelyn selkeästi jäsenvaltion toimivaltaan. Suomi on kyseenalaistanut komission näkemyksen, että jäsenvaltiot ovat velvoitettuja noudattamaan Lintulajien elvyttämisen työryhmän lajikohtaisia suosituksia lintudirektiivin artikla 7 ja varovaisuusperiaatteen nojalla, mukaan lukien muuttamaan kansallista lainsäädäntöä suositusten mukaiseksi. Suomi katsoo, että työryhmän suositukset eivät voi olla oikeudellisesti sitovia.

Komissio on antanut asiantuntijakonsortiolle tehtäväksi 30 taantuvan metsästettävän muuttolintulintulajin metsästyskestävyyden arvioinnin, joista ensimmäisille 15 lajille arviointi valmistui kesäkuussa. Lopuille 15 lajille arviointi valmistuu vuoden loppupuolella.

Komissio esitti työryhmän kokouksessa 28.6.2024 työryhmän hyväksyttäväksi suositusta, jonka mukaan punasotkan ja haapanan metsästys olisi kiellettävä siihen saakka, kunnes niille on valmisteltu koko muuttoreitin kattava sopeutuva metsästyksen säätelyjärjestelmä. Komission esityksen mukaan jouhisorsan ja lapasorsan metsästystä olisi rajoitettava vähintään 50 % siihen saakka, kunnes metsästyksen kestävyyden arviointia varten tarvittavat tiedot on kerätty ja on arvioitu kestävät metsästysmäärät.

Työryhmän suosituksia käsitellään seuraavaksi Luonto- ja lintudirektiivin asiantuntijaryhmän (NADEG) kokouksessa 26.-27.11.2024. Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen esitetyt sopeutuvan metsästyksen säätelyn mekanismien valmistelu EU:n komission ja jäsenvaltioiden kesken sekä tarvittavien tietojen kerääminen metsästyksen kestävyyden arviointia varten voisivat viedä aika useita vuosia.

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Valmistelijat:
KAA 9/2021 vp - Janne Pitkänen
KAA 8/2019 vp - Eija Kirjavainen
KAA 3/2020 vp - Jussi Laanikari

Maa- ja metsätalousministeriön on tarkoitus viimeistellä kansallinen vastuullisen vesilintujen metsästyksen strategia vuoden 2024 aikana.

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Valmistelijat:
KAA 9/2021 vp - Janne Pitkänen
KAA 8/2019 vp - Eija Kirjavainen
KAA 3/2020 vp - Jussi Laanikari

ASIA: KAA 8/2019 vp – EK 43/2022 Verkkokalastus kiellettävä saimaannorpan levinne syys-alueella

Kansalaisaloitteessa KAA 8/2019 vp vaadittiin, että verkkokalastus on kiellettävä Saimaalla kokonaan saimaannorpan levinneisyysalueilla ympäri vuoden. Eduskunta hylkäsi kansalaisaloitteeseen sisältyvän ehdotuksen verkkokalastuskiellosta 19.10.2022 (EK 43/2022 vp) (Maa-ja metsätalousvaliokunta MmVM 9/2022 vp). Päätöksen yhteydessä eduskunta antoi lausuman, jossa se edellytti, että hallitus seuraa saimaannorppakannan ja norppien kalanpyydyskuolleisuuden kehittymistä ja antaa näiden seurantatietojen perusteella selvityksen maa-ja metsätalousvaliokunnalle vuoden 2023 loppuun mennessä. Maa- ja metsätalousministeriö toimitti valiokunnalle selvityksensä 20.12.2023.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on 14.8 lähetetyllä sähköpostilla toivonut vuonna 2023 annetun selvityksen lisäksi saavansa käyttöönsä lyhyen päivityksen kansalaisaloitetta koskevan asian osalta. Alla maa- ja metsätalousministeriön kokoamat tiedot.

Saimaannorppakannan kokoarvio on 480 yksilöä. Kanta-arviosta saadaan uusin tieto lokakuun lopussa 2024 Metsähallituksen toimesta. Tänä keväänä Mikkelin Louhivedelle syntyi ensimmäinen kuutti vuosikymmenten tauon jälkeen.

Kalanpyydyksiin on vuonna 2024 havaittu kuolleen kaikkiaan viisi saimaannorppaa. Kaksi saimaannorppaa kuoli verkkoon maaliskuussa. Verkot olivat laillisia. Keskikesän aikana ei tullut tietoon verkkoon tapahtuneita pyydyskuolemia, mutta elo-syyskuun vaihteessa tuli tietoon kaksi verkkoon kuollutta yksilöä. Lisäksi yksi saimaannorppa kuoli elokuun lopussa rysään, jossa oli estokalterit, mutta norppa oli päässyt niistä läpi.

Sekä maa- ja metsätalousministeriöstä että ympäristöministeriöstä valistettiin kesäkuun lopussa Saimaan alueen verkkokalastajia heinäkuun verkkokalastuksen vaarallisuudesta ja kehotettiin käyttämään muita pyydyksiä. Myös Metsähallitus ja Ely-keskus osallistuivat tiedottamiseen.

Valiokunnalle toimitetun raportin jälkeen on kalastusrajoitusalueen pinta-ala kasvanut entisestään. Pinta-alaa on kasvattanut uusien pesäpaikkojen ympärille Pohjois-Savon Ely-keskuksen ja vesialueen omistajien välisien kalastusrajoitussopimuksien perusteella tehdyt kalastusrajoitukset. Kalastusrajoitusalueen pinta-ala on nyt kokonaisuudessaan 302 879 ha, kun se raportin antamisen aikana oli noin 298 900 ha. Uudet sopimukset on tehty keväällä 2024 löydettyjen poikaspesien perusteella.

Muiden saimaannorppien kuolinsyiden osalta tilanne on huolestuttava. Metsähallituksen kannanseurannan tietoon on tänä vuonna 25.8.2024 mennessä tullut suuri määrä (yhteensä 32) kuolleita saimaannorppia, jota viime talven suuri poikaskuolleisuus selittää ainakin osittain. Tänä vuonna pesäpoikaskuolleisuus (18 kpl) oli poikkeuksellisen suuri, kun havaituista kuuteista joka viides löydettiin kuolleena.

Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeessa (2020-2025) on edistetty saimaannorpan suojelua mm. kehittämällä kannanseurantamenetelmiä ilmastonmuutoksen heikentäessä nykyistä lumipesiin perustuvan seurantamenetelmän luotettavuutta ja suojelutoimia (apukinokset ja keinopesät) vähentämään ilmastonmuutoksen negatiivisia vaikutuksia.

Ympäristöministeriön nimittämässä saimaannorpan suojelutyöryhmässä on valmisteltu Itä-Suomen yliopiston ympäristökonfliktien sovitteluasiantuntemuksen avulla pelisääntöjä suojelutyöryhmän työskentelylle. Tavoitteena työllä on yhteistyön parantaminen ja luottamuksen rakentaminen saimaannorpan suojelussa.

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Valmistelijat:
KAA 9/2021 vp - Janne Pitkänen
KAA 8/2019 vp - Eija Kirjavainen
KAA 3/2020 vp - Jussi Laanikari

ASIA: KAA 3/2020 vp – EK 42/2022 Valkoposkihanhen metsästyksen salliminen

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 16.5.2024 päätöksellään Valkoposkihanhen ja merimetson siirtäminen riistalajeiksi –työryhmän (MMM043:00/2024), jonka tehtävänä oli laatia ehdotus metsästyslain ja riistavahinkolain muuttamiseksi siten, että kaikki valkoposkihanhia ja merimetsoja koskevat hallitusohjelman tavoitteet saavutetaan. Lakimuutosten edistämisessä otetaan huomioon EU:n lintudirektiivin liitemuutostarpeet sekä niiden eteneminen, jotta metsästysrajoitukset voidaan tosiasiallisesti poistaa. Työryhmän tehtävänä on valkoposkihanhen ja merimetson riistalajiksi siirrosta seuraavien metsästys- ja riistavahinkolakiin tarvittavien lainsäädäntömuutosten valmisteleminen, niiden notifiointi komissiolle sekä korvaus- ja vahinkojenestomäärärahojen siirron toteuttaminen ympäristöministeriöltä maa- ja metsätalousministeriölle.

Lisäksi työryhmän tehtävänä oli suunnitella näiden lajien poikkeusluvitukseen, vahinkojen ennaltaehkäisyn hallinnointiin, lajiseurantaan, vahinkojen korvaamiseen ja raportointiin liittyvän tiedon ja tietoaineistojen siirto ELY-keskuksista ja Suomen ympäristökeskuksesta Suomen riistakeskukselle, Luonnonvarakeskukselle ja Ruokavirastolle, sisältäen myös muutokseen mahdollisesti tarvittavat tietojärjestelmät. Työryhmän tehtävänä oli lisäksi arvioida työtehtävien siirtämisestä ja tietojärjestelmämuutoksista seuraavat määrärahatarpeet ja niiden resursointi.

Työryhmän tehtävänä oli myös antaa tarvittaessa asiantuntijatukea ympäristöministeriölle kyseisten lajien lisäämiseksi EU:n lintudirektiivin metsästettävien lajien listalle liitteeseen II. Lisäksi tehtävänä oli näihin lajeihin liittyvät muut työryhmän tunnistamat keskeiset toimet.

Työryhmän asettamispäätöksen mukaan lajien siirron tulee olla valtion kustannusten ja korvausten saajien näkökulmasta neutraali toimenpide. Työryhmän oli laadittava mietintönsä hallituksen esityksen muotoon ottaen huomioon korvauskäytäntöjen muutoksen edellyttämä talousarviokäsittelyn ja EU:n notifioinnin aikataulut.

Esitystä valmistellaan työryhmässä. Työryhmässä ovat edustettuina maa- ja metsätalousministeriö, ympäristöministeriö, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Suomen riistakeskus, Luonnonvarakeskus, Ruokavirasto ja Suomen ympäristökeskus. Työryhmän toimikausi on 7.5.2024–15.11.2024.

Nykytilaa on arvioitu seuraavasti:

Suomen kautta muuttavien tiukasti suojeltujen valkoposkihanhien määrä on kasvanut voimakkaasti nykyiseen noin 1,4 – 1,5 miljoonaan yksilöön. Valkoposkihanhien aiheuttamat vahingot ovat nousseet viimeisen 10 vuoden aika korkeimmillaan noin neljään miljoonaan euroon, vuoden 2023 vahingot olivat noin 3 miljoonaa euroa.

Metsästysrajoitukset tulevat suoraan lintudirektiivistä, hallinto-oikeuksien, korkeimman hallinto-oikeuden sekä EU-tuomioistuimen ratkaisuista. Itä-Suomen hallinto-oikeus on useammassa päätöksessään (mm. 22.11.2023, päätös 2633/2023 ja 31.8.2021 päätös 21/0112/3) katsonut, että kovaäänisiä karkotteita ei saa käyttää edes vahingonestotarkoituksessa muulle pesimälinnustolle aiheutuvan häiriön vuoksi. Hallinto-oikeus on todennut, että kovaäänisillä äänipelotteilla karkottamista ei voida sen luonteen vuoksi rajoittaa kohdistuvaksi pelkästään valkoposkihanhiin. Lintujen yleinen lisääntymis- ja pesimäaika Suomessa ajoittuu huhtikuusta heinäkuuhun, jolloin kaikki Suomen linnut ovat rauhoitettuja. Ratkaisussaan (31.8.2021 päätös 21/0112/3) hallinto-oikeus on todennut myös, että haulikolla ilmaan ohi ampuminen on hallinto-oikeuden arvion mukaan valkoposkihanhiin kohdistuvan tahallisen häiritsemisen lisäksi myös muihin lintuihin kohdistuvaa luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin 3 [nykyisin 70§] kohdassa tarkoitettua tahallista häiritsemistä toiminnasta aiheutuvan tosiasiallisen seurauksen vuoksi. Syksyisten poikkeuslupien osalta Itä-Suomen hallinto-oikeus on puolestaan katsonut päätöksessään (22.11.2023, päätös 2633/2023), että paukkupatruunakarkotusta voidaan kuitenkin pitää kuoliaaksi ampumiseen nähden

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Valmistelijat:
KAA 9/2021 vp - Janne Pitkänen
KAA 8/2019 vp - Eija Kirjavainen
KAA 3/2020 vp - Jussi Laanikari

muuna tyydyttävänä ratkaisuna valkoposkihanhien viljelmille aiheuttamien vakavien vahinkojen estämiseksi. Taustalla tässä on tutkimus (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 12/2024), jossa todettiin, että paukkupatruuna ja kuolettava ampuminen ovat yhtä tehokkaita, vaikkakin joskus kuolettavalla ampumisella on voimakkaampi vaikutus. Muiden luonnonsuojelulailla rauhoitettujen lintulajien häirintäkiellosta keväällä ei voida poiketa, vaan pesimälinnuston häirintään tarvittaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen poikkeuslupa ja ELY-keskuksessa on katsottu, ettei sellaista voida myöntää, koska erityisen merkittävää vahinkoa tai sen uhkaa ei muu pesimälinnusto aiheuta. Syksyn 2023 jälkeen, jolloin kaksivuotisten poikkeuslupien käyttöaika päättyi ampumislupien osalta, ei valkoposkihanhia ole siis saanut lainkaan ampua kuoliaaksi. Uusissa 2024 myönnetyissä poikkeusluvissa sallittua on vain paukkupatruunoiden käyttö syksyisin muiden karkotteiden ohella.

Poikkeusluvalla haltuun otettujen lintujen lihan hyödyntämisen mahdollisuus poistui luonnonsuojelulain kokonaisuudistuksessa, joka tuli voimaan 1.6.2023, joten ammuttujen lintujen hyödyntäminen ei ole enää mahdollista. Eduskunta on kuitenkin edellyttänyt lausumissaan (EV 227/2022 vp — HE 76/2022 vp Hallituksen esitys luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ja EK 42/2022 vp), että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhien hyödyntäminen sallitaan ja että hallitus valmistelee välittömästi esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan poikkeusluvalla tapetun valkoposkihanhen haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö. Ympäristöministeriö on kuitenkin katsonut muun muassa kirjallisen kysymyksen vastauksessa KKV 163/2023, että haltuunotto- ja hyödyntämiskysymys on ratkaistavissa metsästyslaissa. Valkoposkihanhien osalta haltuunotto- ja hyödyntämiskysymys ei kuitenkaan nykytilanteessa ole relevantti kysymys, sillä poikkeuslupaa ei voida myöntää lintujen ampumiseen. Työryhmän alkaneessa työssä on tullut selväksi, että lajin siirtäminen riistalajiksi ja vastuuviranomaisen vaihtuminen ei yksistään tuo mahdollisuutta metsästää ja hyödyntää valkoposkihanhia nykyisen oikeuskäytännön vallitessa. Hallitusohjelman mukainen lajin siirto riistalajiksi vaatii rinnalleen aktiivista vaikuttamista EU-lainsäädäntöön, jotta valkoposkihanhen suojelustatus saadaan joko päivitettyä lajin nykyisen, runsastuneen ja elinvoimaisen kannan huomioivalle tasolle tai lintudirektiivin tulkintaa voidaan väljentää. Asiaa on jo edistetty kesäkuussa lähetetyllä ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteisellä kirjeellä komissiolle, ja tätä työtä jatketaan.